

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Totalregnskapet for jordbruket.

v / Lars Johan Rustad

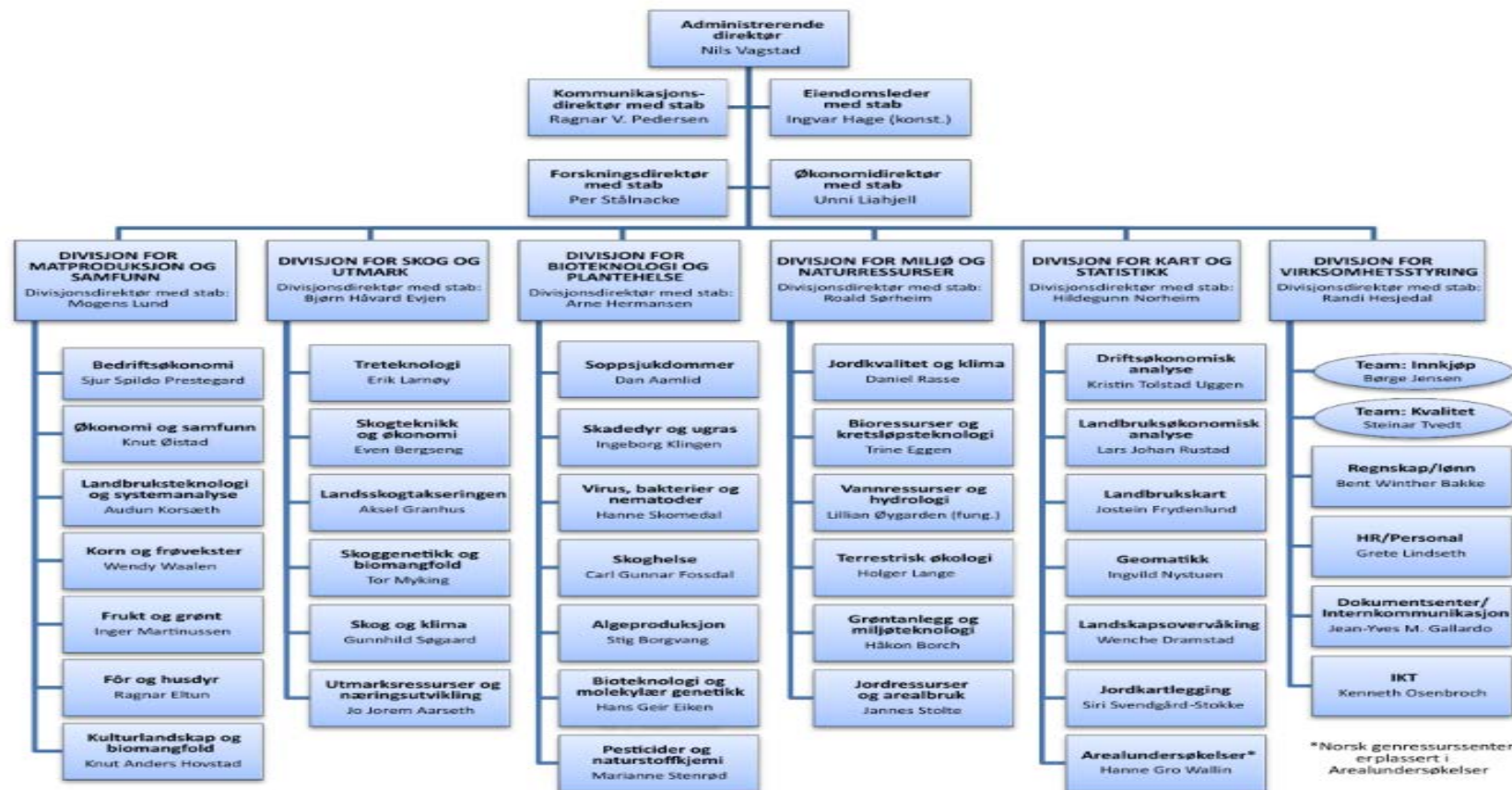
Forelesning NMBU 14.11.2017

Et ledende kompetansemiljø

NIBIOs hovedområder er landbruk, mat, klima og miljø

- 680 ansatte
- Forskningsstasjoner og nettverk i alle landets regioner
- Omfattende internasjonalt samarbeid

To faste oppgaver (forvaltningsoppgaver/statsoppdrag)

- **Driftsgranskingene**
- **Sekretariat for Budsjettnemnda for jordbruket**
 - Referansebruk
 - Resultatkontrollen
 - **Totalkalkylen**
 - Volum og prisindekser

Referansebruksberegningene

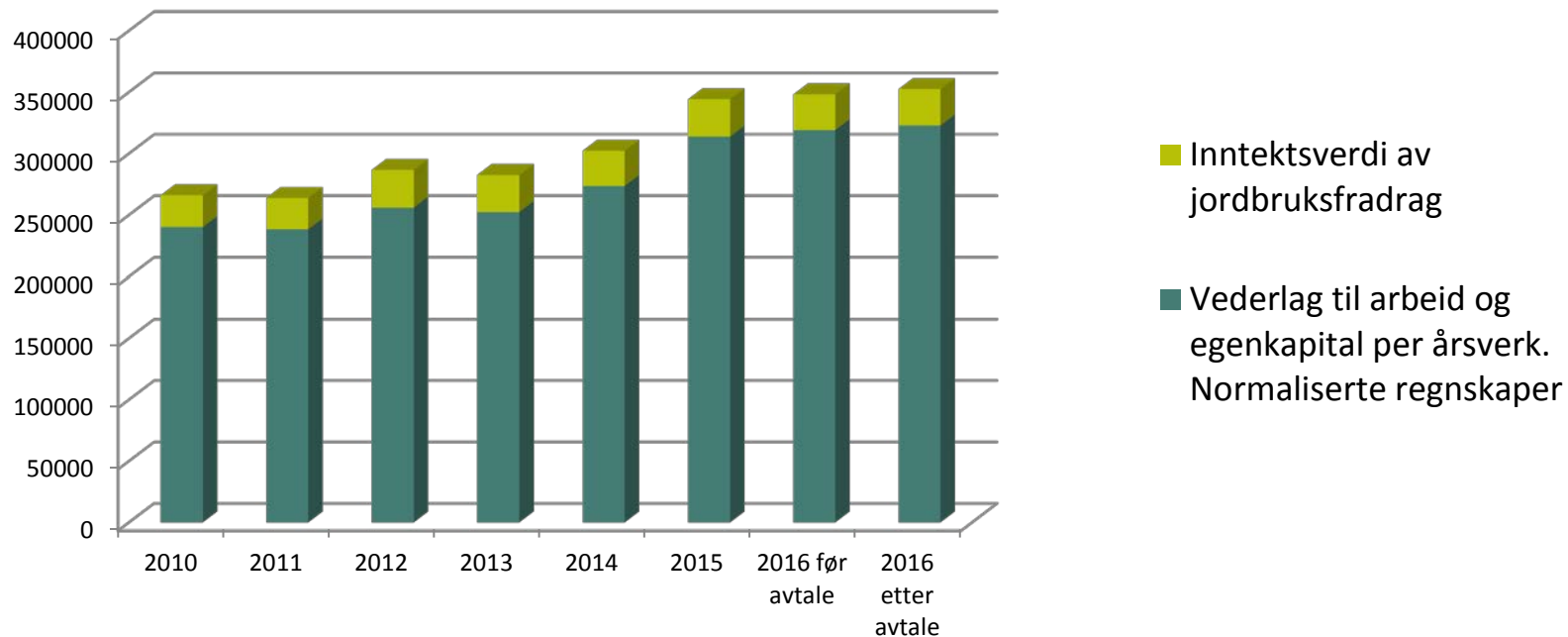
- Beregninger basert på **driftsgranskingene**
- Vise inntektsutvikling
- Vise effekt av virkemiddelbruk
- Ulike produksjoner
- Distrikter
- Struktur (driftsomfang)
- Innad ikke sentralt for å måle inntektsnivå

Totalregnskapet for jordbruket: Hva?

- **Regnskap som viser utviklingen i alle inntekter og kostnader i jordbruket**
- **Oversikt over produserte mengder og bruk av innsatsfaktorer**

Totalregnskapet for jordbruket: Hva?

Tallserier

Oversikt over produserte mengder og bruk av innsatsfaktorer. Serier fra 1959
Pris * Mengde = Verdi (for hver post hvert år)

<http://nilf.no/statistikk/totalkalkylen/2016/BMgrupper/Totalkalkylen-gruppeoversikt>

Budsjettnemnda for jordbruket

Jordbrukets totalregnskap 1959-2016

Revidert regnskap

Gruppenavn Korn, erter og oljefrø
Langt postnummer 1111010101010000
Kort postnummer 0100
Langt postnavn Hvete, Salg, matkornkvalitet
Kort postnavn Hvete, Salg, matkornkvalitet
[Kommentarer til posten](#)

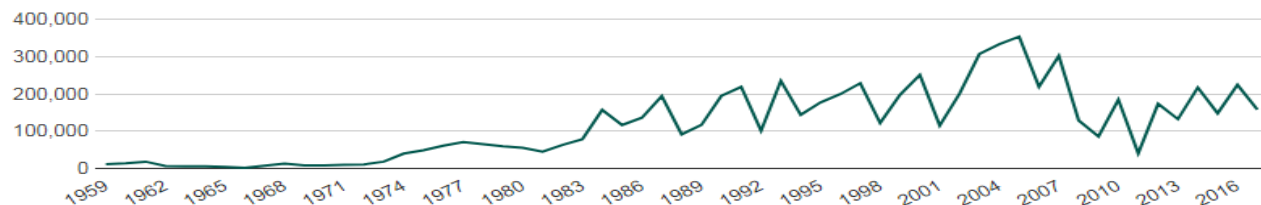
År	Kvantum Tonn	Pris Kr/100 kg	Verdi 1000 kr	År	Kvantum Tonn	Pris Kr/100 kg	Verdi 1000 kr
1959	11 461	92,00	10 544	1988	91 320	318,98	291 293
1960	14 055	95,35	13 401	1989	116 609	329,68	384 437
1961	18 241	105,79	19 297	1990	194 334	331,03	643 304
1962	6 872	112,02	7 698	1991	218 565	295,01	644 789
1963	5 607	106,59	5 977	1992	101 040	276,80	279 679
1964	5 689	111,37	6 336	1993	234 828	267,14	627 320
1965	4 038	113,51	4 584	1994	143 592	253,60	364 149
1966	1 391	116,21	1 616	1995	177 055	240,60	425 994
1967	7 376	117,97	8 701	1996	199 298	233,20	464 763
1968	12 963	117,07	15 176	1997	228 359	234,00	534 360
1969	7 958	114,61	9 121	1998	121 707	233,80	284 551
1970	7 821	120,75	9 444	1999	197 203	236,43	466 247
1971	9 434	120,17	11 337	2000	250 551	219,94	551 062
1972	10 697	119,02	12 732	2001	114 967	226,86	260 814
1973	18 175	120,01	21 812	2002	200 160	228,13	456 625
1974	39 752	134,36	53 411	2003	307 019	224,55	689 411
1975	48 915	139,97	68 466	2004	333 172	212,52	708 057
1976	60 823	151,65	92 238	2005	353 436	204,91	724 226
1977	70 653	172,10	121 594	2006	219 088	207,83	455 331
1978	65 221	184,33	120 222	2007	301 523	210,63	635 098
1979	59 029	183,20	108 141	2008	128 782	227,70	293 237
1980	55 465	209,36	116 122	2009	85 752	239,71	205 556
1981	45 213	244,10	110 365	2010	184 414	240,23	443 018
1982	63 043	269,66	170 002	2011	40 377	261,80	105 707
1983	78 056	289,22	225 754	2012	173 258	269,67	467 225
1984	156 763	310,94	487 439	2013	132 112	283,62	374 696
1985	116 363	323,75	376 725	2014	216 806	289,75	628 195
1986	135 782	321,75	436 879	2015	144 000	301,65	434 376
1987	193 625	332,35	643 513	2016	177 694	310,99	552 611

Totalkalkylen – statistikk

Her presenterer NIBIO statistikk over totale inntekter, kostnader, og arbeidsforbruk i jordbruket, samt forbruket av jordbruksprodukter.

Gruppenavn Korn, erter og oljefrø
Langt postnummer 1111010101010000
Kort postnummer 0100
Langt postnavn Hvete. Salg, matkornkvalitet
Kort postnavn Hvete. Salg, matkornkvalitet

GRAF HVETE. SALG, MATKORNKVALITET

TABELL HVETE. SALG, MATKORNKVALITET

År	Kvantum Tonn	Pris Kr/100 kg	Verdi 1000 kr
1959	11 461	92,00	10 544
1960	14 055	95,35	13 401
1961	18 241	105,79	19 297
1962	20 270	110,00	22 300

Publikasjon:

https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2461373/Totalkalkylen-for-jordbruket_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y

DATASERIENE:

<https://www.nibio.no/tjenester/totalkalkylen-statistikk?locationfilter=true#groups/86/1323>

Stor landbruks- politisk interesse

Mjølkepris: Stort hopp i etterbetalinga frå Tine, som gir auka mjølkepris til bøndene, er sterkt medverkande til at grunnlagstala for jordbruksoppgjeret viser kraftig inntektsvekst. Foto: Bjarne Bekkeheien Aase

Grunnlagstal viser kraftig inntektsvekst for bøndene

På to år har inntektsveksten per årsverk i jordbruket auka med 45.900 kroner. Det viser grunnlagstala for årets jordbruksoppgjer.

BJARNE BEKKEHEIEN AASE

Stor landbruks-politisk interesse

Nationen 17/3-2012

- «Gjeldsnivået undervurdert»
- «Renten optimistisk
- Innleid arb, jordreie, skille arbeid og kapital
- Representativitet

Teknisk fornying og standardisering

- «For 2018 er det sett av 4,2 mill. kroner til oppgradering og fornying av IKT-systema i NIBIO knytte til Budsjettnemnda for jordbruket.» (*Prop. 1 S (2017–2018)*)

Totalkalkylen: Hvorfor?

- **Grunnlagsmateriale til jordbruksforhandlingene**
- **Inngår i nasjonalregnskapet**
- **Statistikkformål:**
 - **Nasjonalt**
 - **Internasjonalt**

Totalkalkylen: Hvem?

- **Budsjettnemnda for jordbruket (BFJ)**
 - **Oppnevnes av Landbruks- og matdepartementet (2år)**
 - **Medlemmer**
 - Leder (uavhengig)
 - Norges Bondelag (2)
 - Norsk Bonde- og Småbrukarlag (2)
 - Fellesrepresentant for NB og NBS (1)
 - Landbruks- og matdepartementet (2)
 - Miljøverndepartementet (1)
 - Finansdepartementet (2)
 - Statistisk sentralbyrå (1)
 - **Sekretariat i NILF**

Totalregnskapet og -budsjettet

		Planteprodukter
	+	Husdyrprodukter
	+	Kjøre-/arbeidsinntekter
	+/-	Endringer i buskapsverdi
	=	Sum produksjonsinntekter
	+	Direkte tilskudd
A	=	Totale inntekter inkl. direkte tilskudd
		Ikke-varige produksjonsmidler
	+	Kapitalkostnader
B	=	Sum kostnader ekskl. realrente
	A-B	Vederlag til arbeid og kapital
C		Realrente på lånt kapital
	A-B-C	Vederlag til arbeid og egenkapital

Totalregnskapet og -budsjettet:

Normalisering:

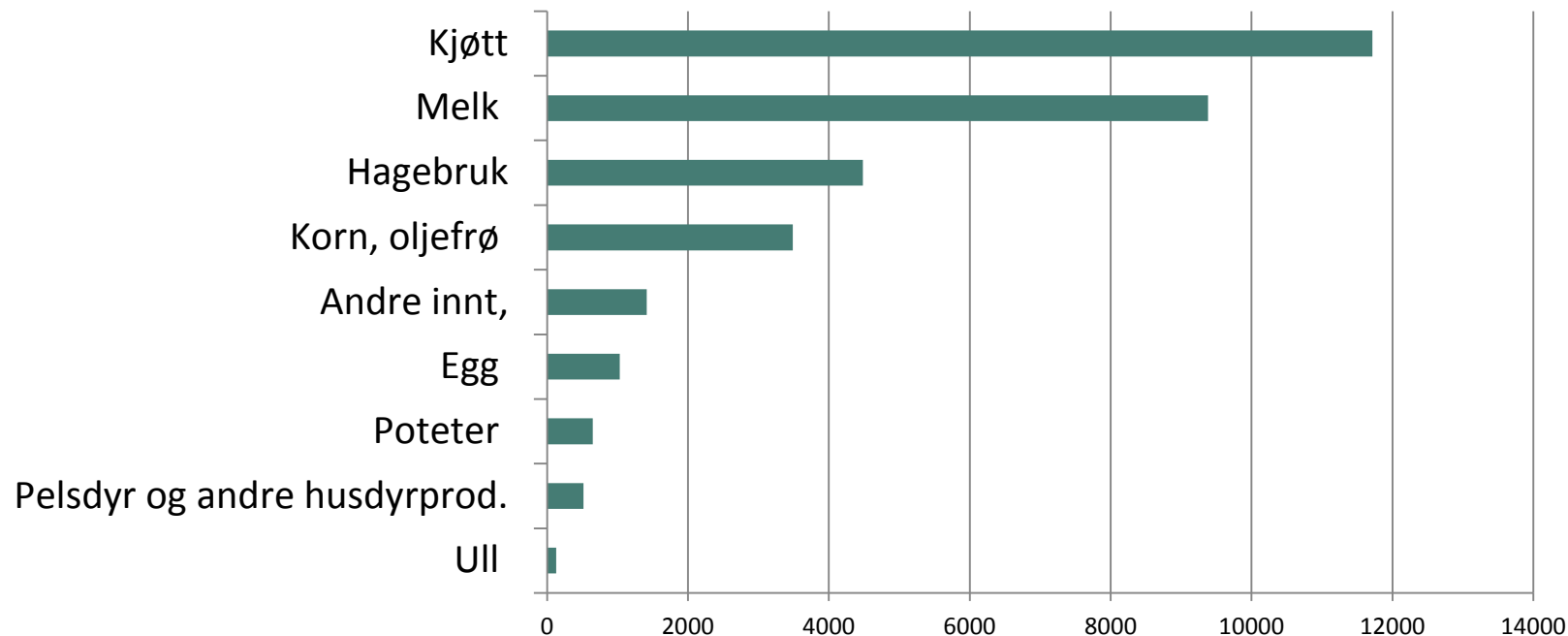
Hvorfor?

- **Utjevne inntektssvingninger fra år til år**
- **Gi grunnlag for beregning av produktivitetsutvikling i jordbruket**

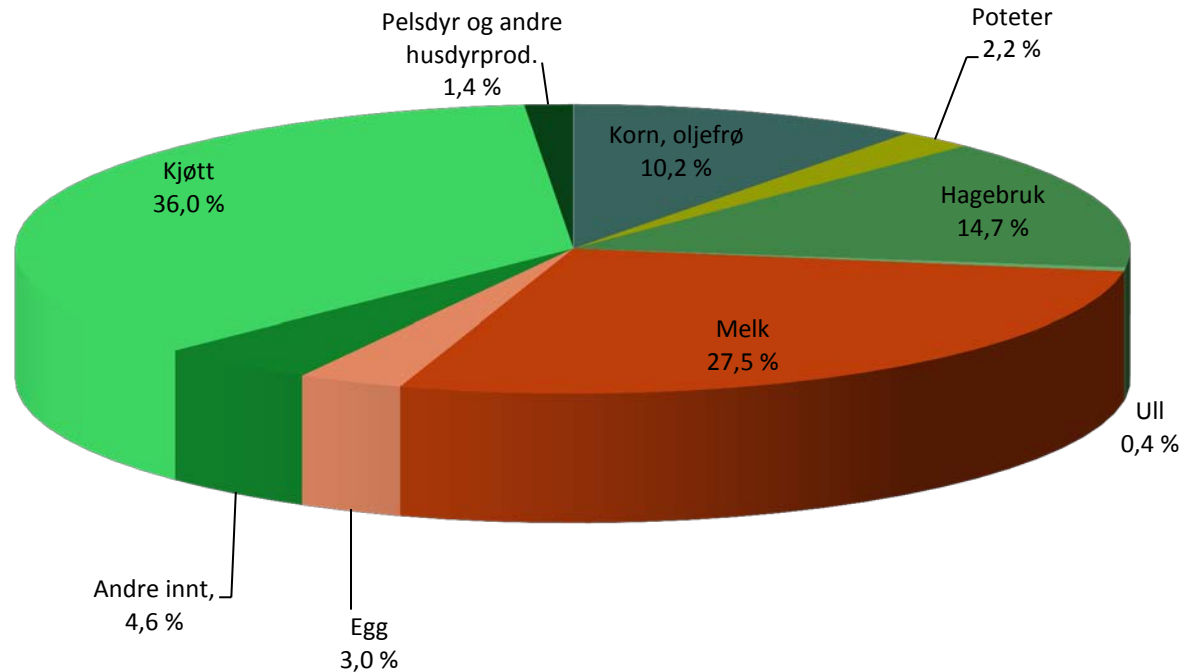
Hvordan?

- **Mengder justeres til antatte mengder i et normalår**
- **Priser justeres til antatte priser i et normalår**

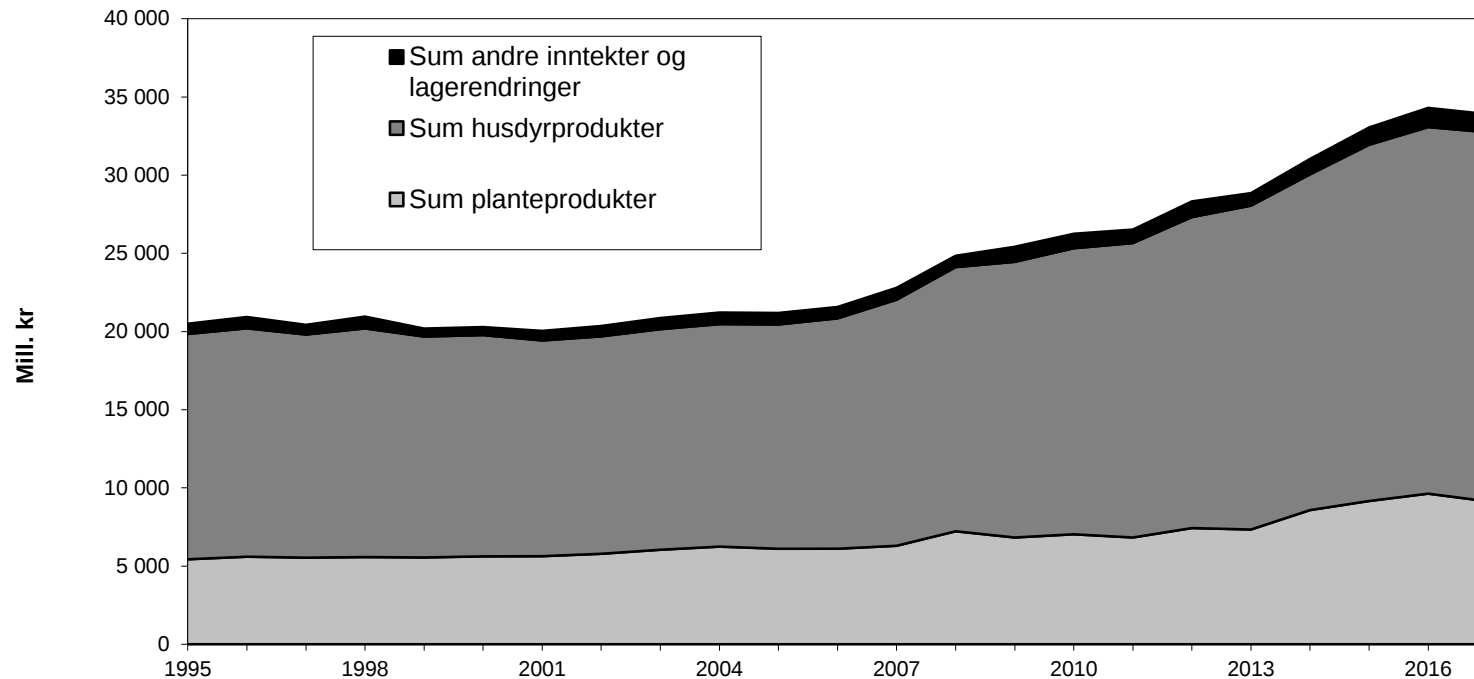
Totalkalkylen, inntekter i mill. kr. 2015

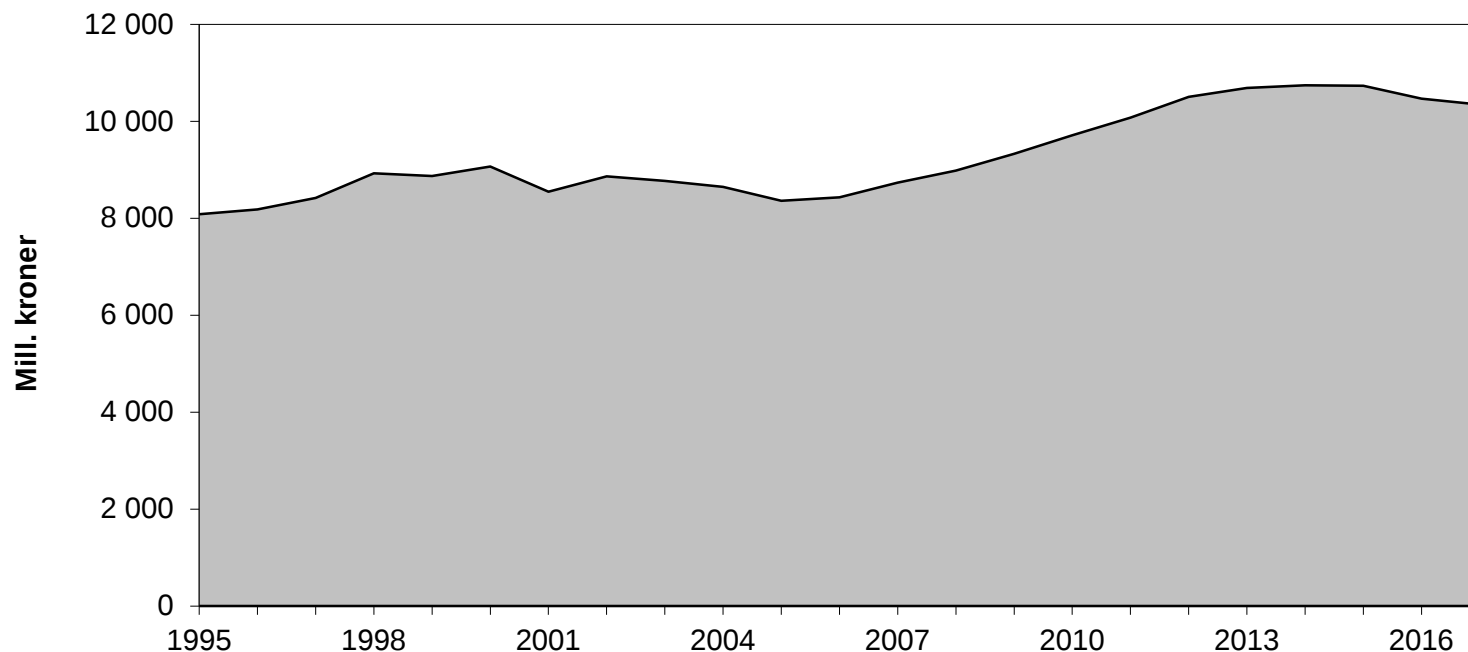
Jordbrukets produksjonsinntekter ekskl. tilskudd 2016

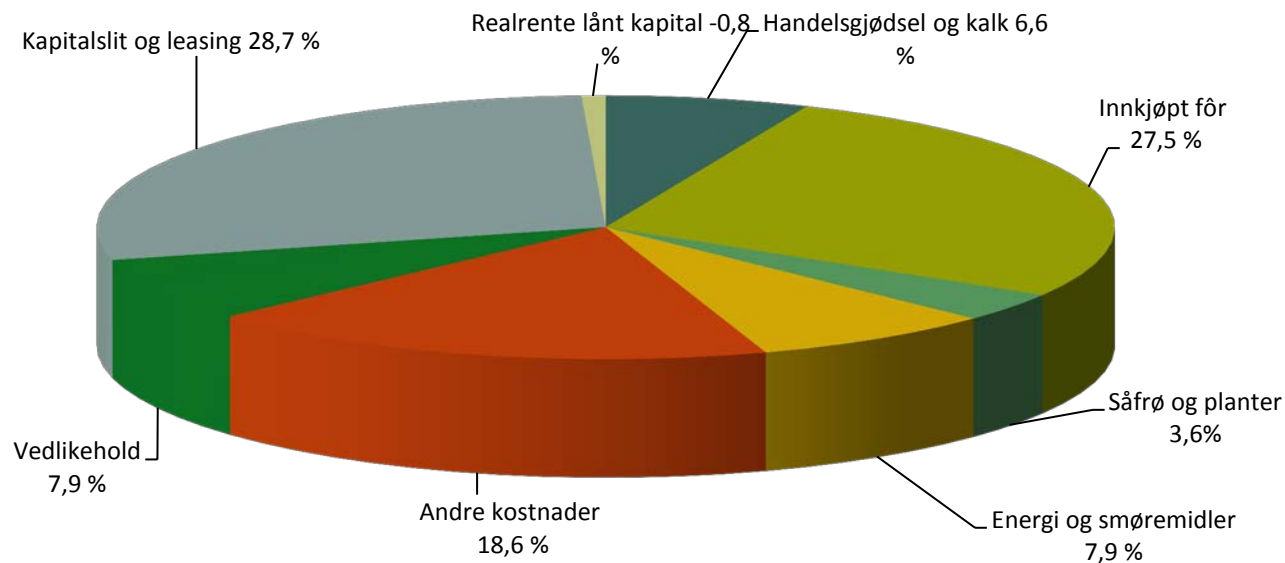
Jordbrukets produksjonsinntekter ekskl. tilskudd 1995 - 2017

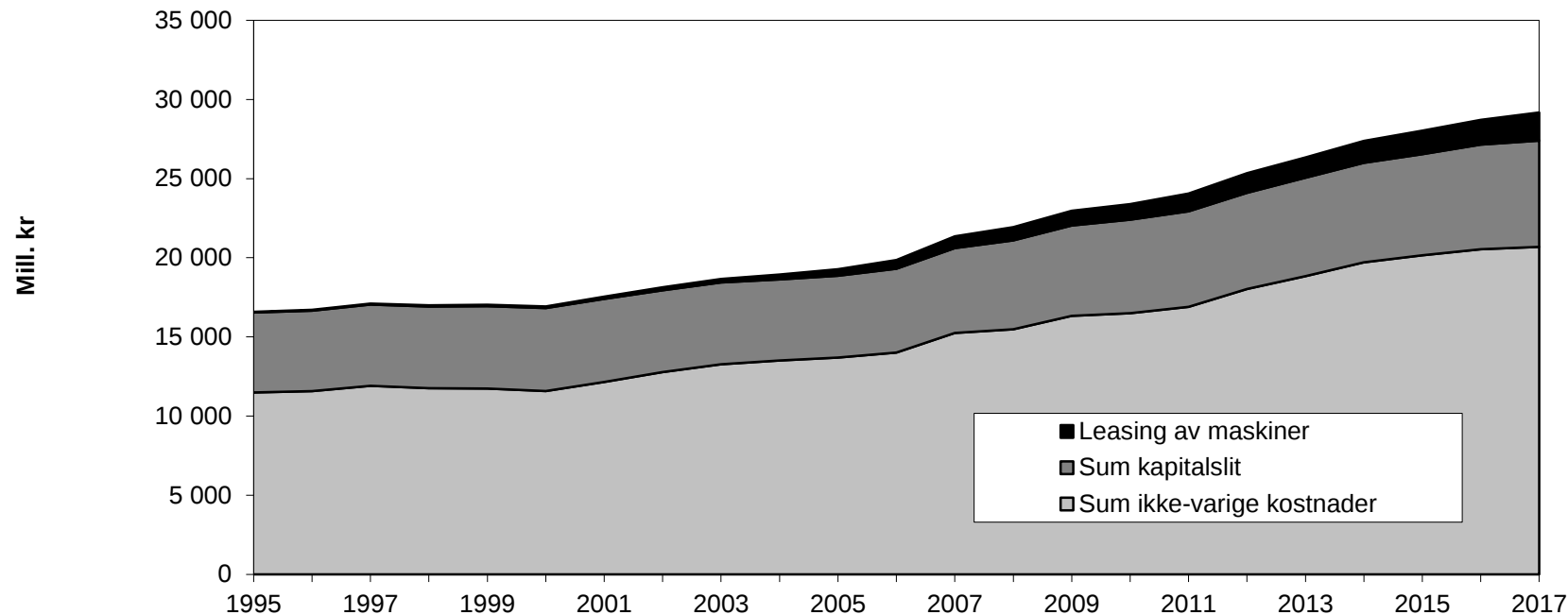
Jordbrukets inntekter fra direkte tilskudd 1995 - 2017

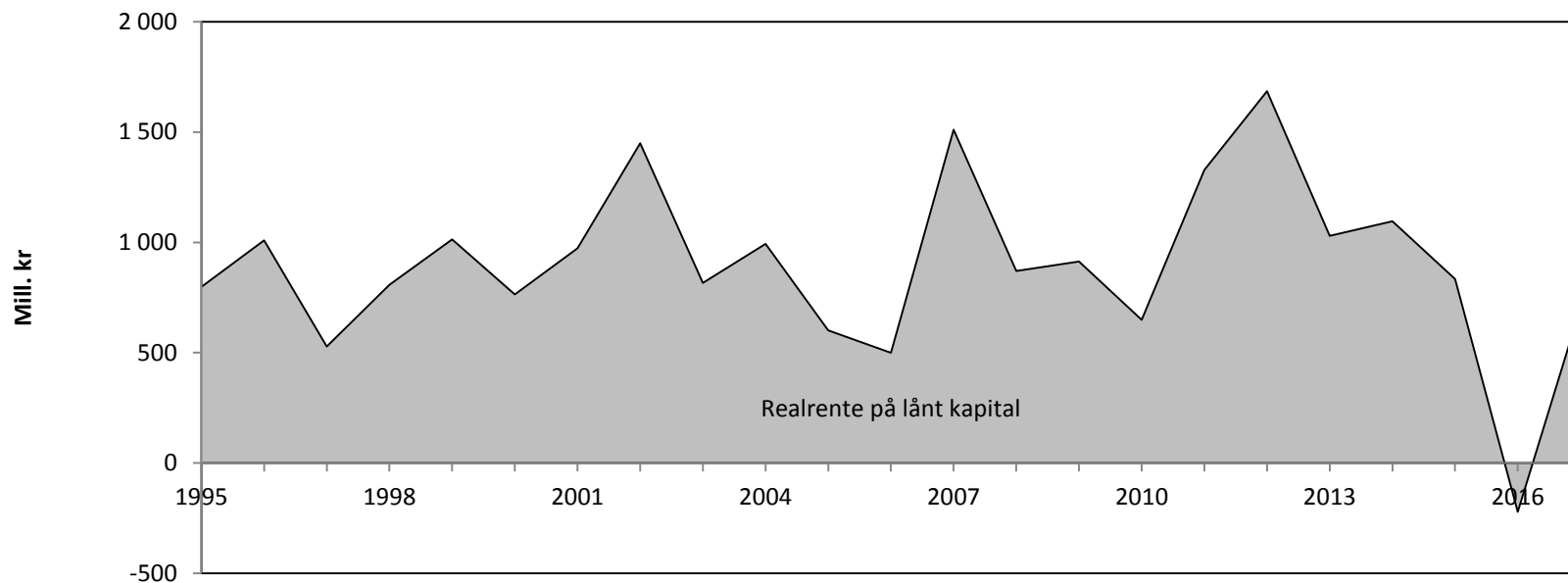
Totalkalkylen, kostnader i prosent, 2016

Totalkalkylen, kostnader i mill. kr. 1995 - 2017

Totalkalkylen, realrentekostnader i mill. kr. 1995 - 2017

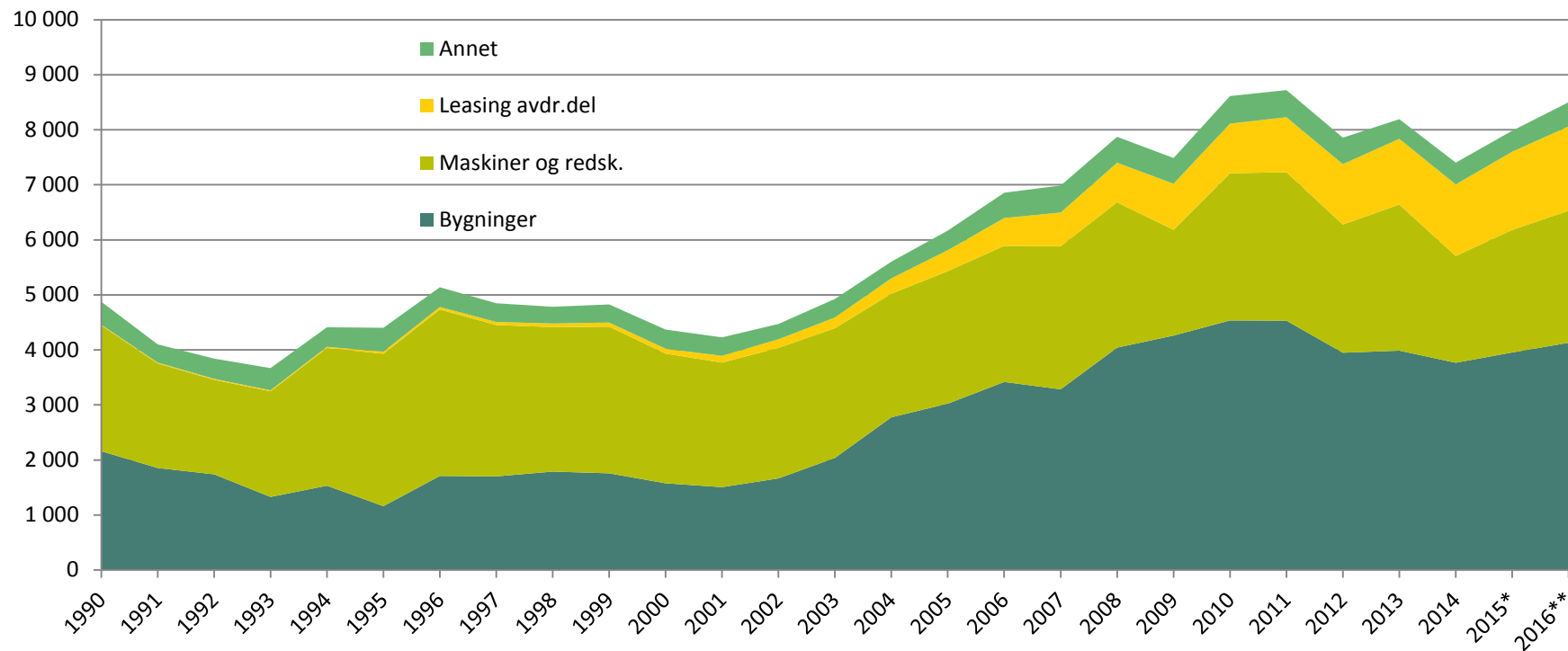
Avgrensing og prinsipper

- **Produksjon i villahager regnes ikke med**
- **Pelsdyr, honning regnes med**
- **Hele landet ses på som ett stort bruk (intern omsetning inntekts- og kostnadsføres ikke)**
 - **Leid jord inntekts-/kostnadsføres ikke**
 - **Leid arbeid innt.-/kostnadsføres ikke**
- **Inntekter/kostnader periodiseres til «opptjeningsår»**
- **Reindrift har eget totalregnskap (ikke jordbruk)**

Virkningen av jordbruksfradraget

Normalisert			
	2015	2016	2017
Vederlag til arbeid og kapital (VAK)	15 390	15 419	15 126
Endring VAK		0,2 %	-1,9 %
Bedrifter	42 018	41 224	40 461
Endring bedrifter		-1,9 %	-1,9 %
VAK/bedrift	366 272	374 030	373 841
Endring VAK/bedrift		2,1 %	-0,1 %
Jordbruksfradrag	3 078	3 082	3 022
Skatteprosent	27 %	25 %	24 %
Spart skatt	831	771	725
Snitt marginalsatt	38,4 %	38,0 %	37,7 %
Verdi før skatt	1 349	1 243	1 164
Årsverk	45 800	44 700	43 800
Verdi kroner per årsverk	29 500	27 800	26 600

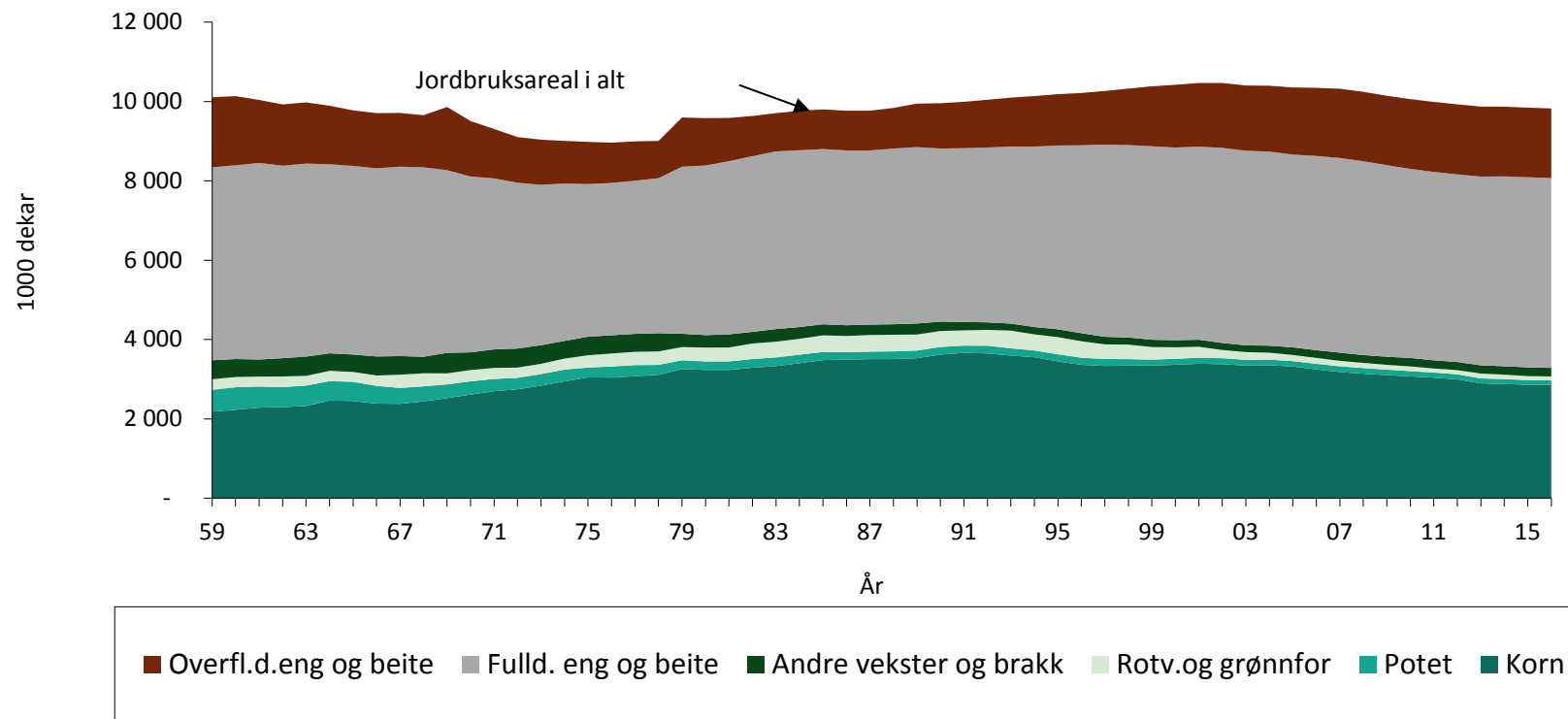
Investeringsaktivitet og leasing

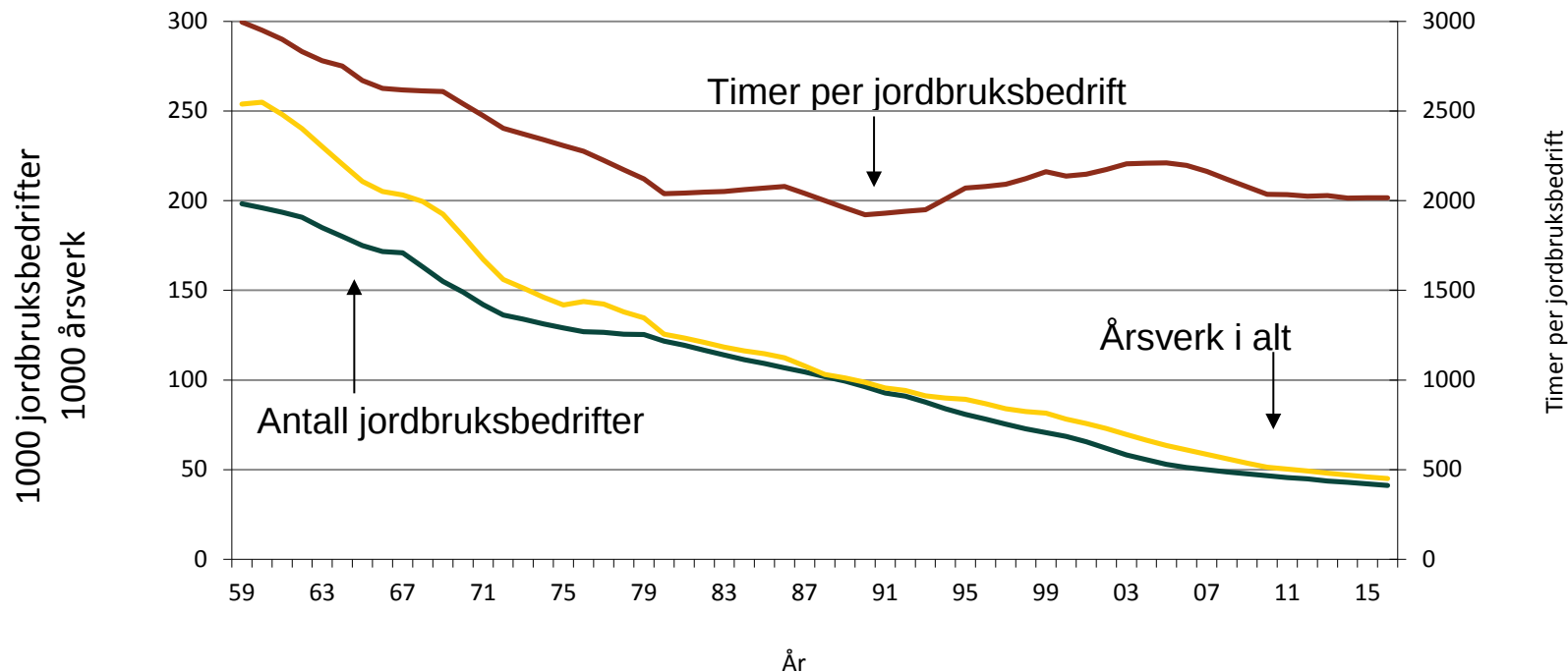
Kilder

- **Statistisk sentralbyrå (SSB)**
- **Landbruksdirektoratet**
- **Mattilsynet**
- **Samvirkeorganisasjoner**
- **Bedrifter**
- **Driftsgranskingene (NIBIO)**
- **Diverse andre**

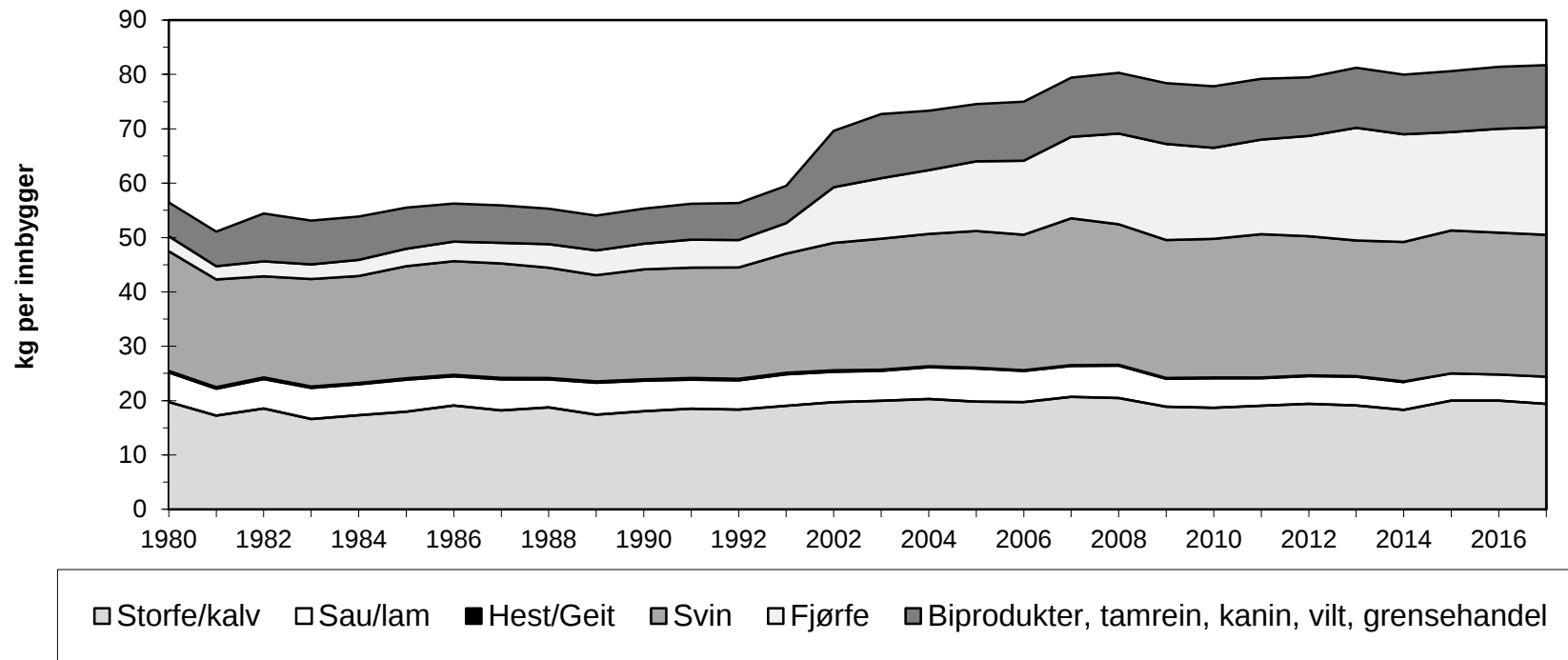
Utvikling i jordbruksarealene 1959-2016

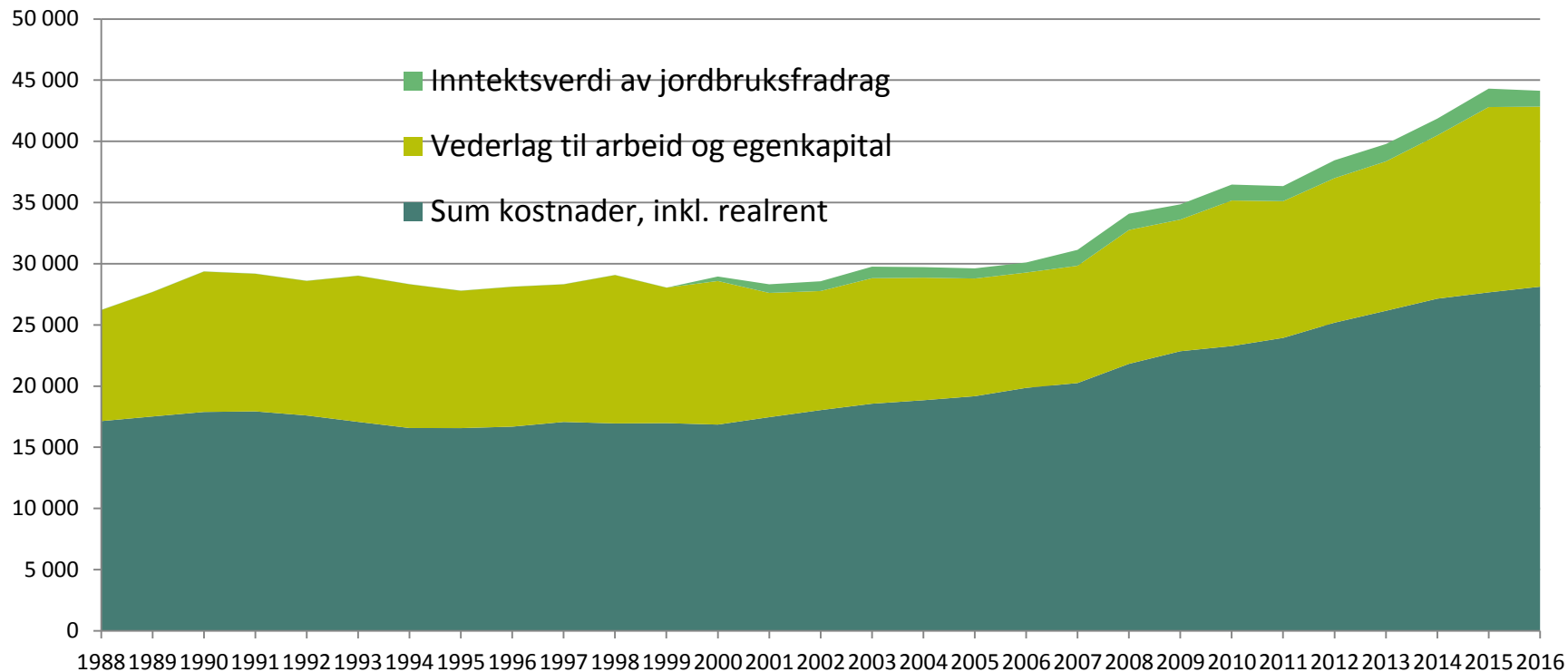
Antall jordbruksbedrifter og arbeidsforbruk

Engrosforbruk kjøtt, kg/innb.

Brutto inntekter og totale kostnader

Jordbruksavtalen 2017

Økonomisk ramme sendt Stortinget 2017

Tabell 6.3 Oppbygging av økonomisk ramme. mill. kroner og pst.

	Grunnlag	Volum	Pris	Mill. kr
	Mill. kr			
1. Økt produksjonsvolum	33 717	0,75 %		253
2. Prisøkning på varer uten målpris	13 445		1,4 %	188
3. Driftskostnader	20 634	0,55 %	2,1 %	549
4. Kapitalslit og leasing	8 460			252
5. Normalisert realrentekostnad	371			13
6. Arbeidsforbruk	14 615	-2,1 %	3,1 %	137
A. Sum, for lik prosentvis vekst som andre grupper				510
B. Justeringer for tidligere utvikling og øvrige forhold				-100
SUM, ramme, mill. kr.				410

Finansiering av avtalen 2017

Tabell 2.1 Ramme for fordelingsforhandling for 2018

	Mill. kr.
Netto endring i målpriser fra 01.07.17	150
Endret bevilgning på kap. 1150 i 2018	377
- herav komp. for økt CO2-avgift	55
Overførte midler fra 2016	79
Endret verdi av jordbruksfradraget	19
Ramme	625
I tillegg fordelt fra LUF	130

Spørsmål i timen: Verdi av ulike kjøttslag 2016

– Sum kjøtt: 12,3 mrd. kroner

Herav:

Storfe: 4,2 mrd. kroner

Gris: 3,8 mrd. kroner

Fjørfe: 2,0 mrd. kroner

Sau/lam: 1,2 mrd. kroner

Sum pristilskudd kjøtt: 1,1 mrd. kroner